

1 JULI 1936

AFLEVERING 3.

NADruk VERBODEN.

Opgericht door E. HEIMANS, J. JASPERS Jr. en JAC. P. THIJSSE.

REDACTIE :

Dr J. HEIMANS. AMSTERDAM.

Dr JAC. P. THIJSSE, BLOEMENDAAL.

ADRES DER REDACTIE :

Dr JAC. P. THIJSSE, BLOEMENDAAL.

UITGAVE VAN :

W. VERSLUYS TE AMSTERDAM.

ADMINISTRATIE :

2e OOSTERPARKSTRAAT 223, AMSTERDAM.

POSTCHEQUE EN GIRO 15205.

GEM. GIROKANTOOR AMSTERDAM V. 6482.

BANKIERS: INCASSOBANK

(Bijk. Linnaeusstraat).

PRIJS PER JAAR 1 6.50 BIJ VOORUITBETALING.

IN EEN BRABANTSCH MOERAS

II.

JUNI, VOGELMAAND

Bij mijn volgend bezoek werd ik verwelkomd met de mededeeling, dat ze een zestal kleine karkieten, een paar zwartkoppen (rietgorzen), wat rietmusschen (rietzangers), een waterhoentje en een torenvalk in de dulvert wisten te wonen. „Dadelijk inspectie houden”, was mijn wensch. Langs den dam, een wat hooger gelegen gedeelte tusschen twee drassige stukken, stond het riet dicht en hoog in de slooten. Daar hingen de fijne weefsels met de diepe nestholte er in. Hard mocht het waaien, niet één van de sterk bespikkelde eitjes zou uit het karkietenwiegie rollen. Als we behoedzaam naderden, zagen we 't kopje met het fijne snavelkje en het staartje boven den nestrand uitkomen. Tusschen de takken van een gagelstruikje door konden we zoo ook de boschrietzanger bekijken, rustig broedende. Het diertje vloog niet van het nest, als we ons zoo kalm mogelijk door de struiken voortbewogen.

In de rietverborgenheid van een breede sloot lagen de acht eieren van het waterkipje in een dicht biezenweefsel.

„Nu naar Valkenhorst”.

't Wordt werkelijk vogelsport. De torenvalk heeft een oud kraaiennest in een forsch populier in beslag genomen. 't Ligt stevig in een mik van den stam met drie dikke takken, ruim tien meter boven den grond. Aan den voet kun je den boom niet met de armen omvatten. De vingertoppen in de ruwe schors geklemd, de knieën

Foto A. Waarts.

Fig. 5. Kleine Karekiet.

tegen den stam, schuif je stukje voor stukje omhoog, tot je de vingers in elkaar kunt klemmen en even rusten. Dan gaat het wat gemakkelijker tot de onderste takken en klauter je zoo verder naar het nest. Voor je de laatste hindernis neemt, even uitblazen en rondkijken. Boven de boomkruin een angstig kli-kli-geroep van een vogel, die met trillende wieken op dezelfde plaats in de lucht blijft hangen, en dan plotseling in de richting van den verstoorder duikt.

Dicht bij elkaar liggen in het nest twee witte donsballtjes, hulpeloze wezentjes. In één van de twee bruine eieren hoor ik (aan 't oor) een jong piepen. Resten van muizenvelletjes liggen tusschen de takken van den nestrand. Eén voet onder het nest; rug, knie en schouder steunend tegen tak en stam, geeft de handen vrij en je kunt instellen en een foto maken. Maar de spieren trillen van inspanning en je bent doodop, als je den beganen grond bereikt. Den volgenden morgen kan ik niet meer op eigen kracht den boom inklommen, om

bij betere belichting nog een foto te maken.

't Is veel gemakkelijker, in 't warme Juni-zonnetje achter een elzestruik te liggen gluren naar de kleine karekiet. Ik fluit en praat; het kopje wipt even omhoog, 't kraal-oogje tuurt, maar het diertje blijft op de eieren zitten. Ik steek mijn hand tusschen de begroeiing door — nu fladdert het weg. Een minuut later wipt het weer laag boven het water door 't riet en klimt achter 't nest omhoog. Vóór ik den sluiters kan laten werken, hipt het in de nestholte.

Tot driemaal toe moet het verhoogd worden, want het kopje wipt even omhoog, 't kraal-oogje tuurt, maar het diertje blijft op de eieren zitten. Ik steek mijn hand tusschen de begroeiing door — nu fladdert het weg. Een minuut later wipt het weer laag boven het water door 't riet en klimt achter 't nest omhoog. Vóór ik den sluiters kan laten werken, hipt het in de nestholte.

we strekken rug en beenen en sjokken verder door de drassige ruigte. Tevreden zoek ik de vrienden op; ik determineer mijn vondst met behulp van het Vogelboekje als rietzanger.

Met flinken buit aan foto's en vele waarnemingen rijker bracht de fiets me weer naar stad.

Het volgende week-eind kenmerkte zich door donker weer. Dat was echter niet zoo'n groot bezwaar. De gedachte, dat ik een poging moest doen de oude vogels van het torenvalkenhome te fotografeeren had me niet losgelaten. Dan moest in de eerste plaats het beklimmen van den dikken popel gemakkelijker gemaakt worden. Hoe? De herinnering aan Walter Hege's bewonderenswaardige film „Pandion, de Vischarend", deed me een middel aan de hand. Een paar dozijn reuzen van draadnagels

Foto A. Waarts.

Fig. 7. Torenvalk brengt muis aan de jongen.

werden meegenomen. Hoe Hege's leerlingen te werk gingen was me niet in de finesses bijgebleven en zoo kreeg ik enkele onvoorziene moeilijkheden te overwinnen. De eerste steunpunten waren in den boom geheid. Als ik nu met twee voeten op de spijkers stond, moest ik den stam omarmen, om staande te blijven. Hoe moest ik nu den volgenden draadnagel er in hameren? Ik probeerde met zachte tikjes een tusschen de lippen gehouden spijker

in de schors te timmeren. Had die hou-vast, dan ging het verder zonder moeite. Het gelukte. Zoo bereikte ik weer de onderste takken en kon weer even het nest met de jongen bekeken worden. De witte donsballen waren nu een vuist groot en niet meer zoo hulpeloos. Drie torenvalkjes waren er nu; het vierde ei was niet uitgekomen. Anderhalve meter van 't nest werd het kistje vastgetimmerd aan een zijtak. Daar konden de vogels in de volgende week aan wennen. Om te zorgen, dat de vogel aan den voorkant op het nest kwam, maakte ik een barricade van takken aan de andere zijde. Een week is gauw om. — Een warm Julizonnetje doet het beste hopen. Als ik bij het valkennest ben, schijnen de jongen me niet meer te kennen. Ze trekken de koppen achteruit en houden de scherpe klauwen gereed, om naar mijn hand te slaan. Het toestel wordt in het kistje in gereedheid gebracht. Een eindje van den stam staat langs het riet aan den slootkant een Geldersche roos. Daarin word ik door mijn metgezellen verborgen. Drie uur lang zit ik zoo tusschen de blaren door naar het nest te turen; insecten kruipen over mijn beenen; door het riet fladdert nu en dan een kleine karkiet of een rietzanger; een wesp zit tegen de ruwe schors van den popel, scherp geel-zwart

geringd het achterlijf, glinsteringen op de glazige vleugeltjes. Een klein vliegmachientje zweeft boven het riet, een groote libel, en is met een schok weer verdwenen. Een loom-makende warmte hangt in de struik. 'k Word stijf, vooral in den nek van 't naar boven turen. Een mug komt op mijn hand zitten. Van zoo'n vertrouwelijke toenadering ben ik niet gediend. Dan begin ik wat te soezen, met de oogen dicht. Een fijn fluitgeluidje trekt mijn aandacht; op een der langste takken van een els; over me zit een kneutje. Het zonlicht maakt het karmijnrood op kop en borst tot een warme gloeiing. Een prachtvogeltje, zoo'n robijntje. Zijn nest ligt laag bij den grond, een vijftig meter verder langs de sloot. 'k Heb gezien, hoe de nog kale jongen gevoerd werden door het vrouwtje. Ieder jong kreeg wel twee à driemaal iets toegestopt, vóór het vogelmoedertje weer op nieuw voedsel uitging.

Van de oude torenvalken heb ik nog niets gezien of gehoord, als mijn helpers me tegen etenstijd komen opzoeken. 'k Wil den ouden vogel in de gelegenheid stellen, een zelfportret te maken. De uiteinden van het snoer, dat den electrischen sluiters in werking moet stellen, worden in den nestrand gewerkt. Met belangstelling volgen twee van de torenvalkjes de bewegingen van den grooten boomkruiper, die zoo dicht bij hun woning in den boom rond manoeuvreert. Het derde kruipt verlegen achter de twee andere weg. Dat is zeker het jongste van het gezin.

Een paar uur later klim ik weer naar het nest. Een juichkreet naar beneden — de plaat is belicht. Toch durf ik mijn verwachtingen niet te hoog stellen. Waren er geen mogelijkheden, die me zouden teleurstellen? Bij het eene eind van het snoer zat een vochtige, witte vlek. Had een jong misschien zijn uitwerpselen met zoo'n kracht „over den balk gegooit”, dat op die manier contact was gemaakt? De draaduiteinden waren juist daar tegen den stam bevestigd, waar de witte plekken bij het laagste gedeelte van den nestrand van hun schilderscapaciteiten getuigden.

Nog denzelfden avond verraste me het resultaat — de oude vogel was toch aan den achterkant op het nest gekomen; gehinderd door de takken hadden zijn uitgeslagen vleugels hem in evenwicht gehouden en tevens door het neerdrukken van het snoer den sluiters doen werken. In den snavel hangt de prooi, waar de jongen op toeschieten; waarschijnlijk een muis.

Er is geen tijd meer, om nog een poging te doen tot fotografeeren van de oude valken. We trekken nog een poosje het moeras in. Als we wat later terugkeeren, zien we van den torenvalk nog wat aardigs. Een vijftal kieviten komt aanwieken en trekt boven het valkennest over. Dat kan onze muizenvanger niet dulden en luid klieënd cirkelt hij omhoog en stoot naar den achtersten kievit. Deze maakt een vlugge zwenk-beweging en de rollen zijn verwisseld — achter den valk wiekt de kievit aan en tracht een stoot te plaatsen. Dit heeft eenige malen op dezelfde wijze plaats, tot de kieviten ver genoeg van den nestboom verwijderd zijn en de torenvalk het terrein weer veilig acht. Het geheel had veel weg van een spiegelgevecht en dit aardig tafereeltje maakte aan de eerste kennismaking met den torenvalk een einde.

A. WAARTS.